

REVĪZIJAS PALĀTA

Eiropas Revīzijas palāta ir atbildīga par ES finanšu revīziju. Palāta kā ES ārējās revīzijas iestāde sekmē ES finanšu labāku pārvaldību un darbojas kā neatkarīga Eiropas Savienības iedzīvotāju finansiālo interešu aizstāve.

JURIDISKAIS PAMATS

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 285. līdz 287. pants.

STRUKTŪRA

A. Locekļi

1. Skaits

Eiropas Revīzijas palātā darbojas pa vienam loceklim no katras dalībvalsts (ar Nicas līgumu tika oficiāli noteikta procedūra, kura līdz tam darbojās tikai kā pieņemtā prakse), līdz ar to pašlaik ir 27 locekļi.

2. Prasības

Locekļus izraugās no personām, kas:

- savā valstī darbojušās vai darbojas neatkarīgās revīzijas iestādēs vai ir īpaši kvalificētas šim amatam;
- apliecina, ka viņu neatkarība nav apšaubāma.

3. Iecelšana amatā

Locekļus ieceļ:

- Padome ar kvalificētu balsu vairākumu,
- pēc katras dalībvalsts ieteikuma attiecībā uz tās kandidātu Revīzijas palātas locekļa amatam,
- pēc apspriešanās ar Parlamentu.

B. Mandāta veids

1. Termiņš

Seši gadi, un termiņu var atjaunot.

2. Statuss

Uz Revīzijas palātas locekļiem attiecas tās pašas privilēģijas un tā pati imunitāte, kas uz Eiropas Savienības Tiesas tiesnešiem.

3. Pienākumi

Revīzijas palātas locekļi, "veicot savus pienākumus, ir pilnīgi neatkarīgi". Tas nozīmē, ka, veicot savus pienākumus:

- viņi nedrīkst prasīt un pieņemt nevienas ārējās struktūras norādījumus;
- viņiem jāatturas no jebkādas rīcības, kas nav saderīga ar viņu pienākumiem;
- viņi nedrīkst iesaistīties nekādā citā algotā vai nealgotā profesionālā darbībā;
- viņus var atstādināt no amata ar Tiesas lēmumu, ja viņi neievēro šos nosacījumus.

C. Organizācija

Kolēģija ievēlē Revīzijas palātas priekšsēdētāju no locekļu vidus, un viņa pilnvaru termiņš ir trīs gadi. Viņu var ievēlēt atkārtoti.

Revīzijas palātā ir piecas apakšpalātas, un katra no tām ir atbildīga par konkrētām izdevumu un ieņēmumu jomām:

- I palāta: Ilgtspējīga dabas resursu izmantošana,
- II palāta: Investīcijas kohēzijai, izaugsmei un iekļautībai,
- III palāta: Ārējā darbība, drošība un tiesiskums,
- IV palāta: Tirgu regulēšana un konkurētspējīga ekonomika,
- V palāta: Eiropas Savienības finansēšana un pārvaldība.

Katrai apakšpalātai ir divas atbildības jomas: pirmkārt, pieņemt īpašos ziņojumus, īpašos gada ziņojumus un atzinumus, otrkārt, sagatavot apsvērumu projektus gada pārskatiem par ES vispārējo budžetu un Eiropas Attīstības fondu un atzinumu projektus, kurus pieņem Revīzijas palāta kopumā.

Revīzijas palātā strādā aptuveni 900 darbinieku, un tā atrodas Luksemburgā.

PILNVARAS

A. Revīzijas palātas revīzijas

1. Revīzijas tvērums

Revīzijas palātas kompetencē ietilpst jebkuru Savienības vai tās struktūru ieņēmumu un izdevumu pārskatu pārbaude. Revīzijas palāta veic revīzijas, lai gūtu pamatotu pārliecību par šādiem aspektiem:

- Eiropas Savienības gada pārskatu ticamība (finanšu revīzija),
- pakārtoto darījumu likumība un pareizība (atbilstības revīzija) un
- finanšu pārvaldības pareizība (lietderības revīzija).

2. Revīzijas metodes

Revīzijas palātas revīzija notiek nepārtraukti, un to var veikt pirms attiecīgā finanšu gada bilances slēgšanas. Revīziju veic, pamatojoties uz dokumentiem, un to var veikt arī uz vietas:

- ES iestādēs un aģentūrās,
- visās struktūrās, kuras Savienības vārdā pārvalda ieņēmumus un izdevumus,
- jebkurai fiziskai vai juridiskai personai, kas saņem ES budžeta līdzekļus.

Dalībvalstīs revīziju veic saziņā ar valsts augstākajām revīzijas iestādēm. Revidēto struktūru pienākums ir iesniegt Revīzijas palātai visus dokumentus vai informāciju, ko tā uzskata par vajadzīgu.

Revīzijas palātai nav izmeklēšanas pilnvaru. Tādēļ tā par krāpšanas un korupcijas gadījumiem ziņo Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), kas tad šos gadījumus izmeklē.

3. Revīzijas ziņojumi

Pēc revīzijām Revīzijas palāta publicē:

- gada pārskatus par ES budžeta un Eiropas Attīstības fonda izpildi, tostarp ticamības deklarāciju;
- īpašos gada pārskatus par ES aģentūrām, decentralizētajām struktūrām un kopuzņēmumiem;
- īpašos ziņojumus par aktuāliem jautājumiem, jo īpaši saistībā ar pareizu finanšu pārvaldību un konkrētu izdevumu vai politikas jomu;
- apskatus, kuri plaši aptver rīcībpolitikas un pārvaldes jautājumus, kuros tiek analizētas jomas vai jautājumi, par ko vēl nav veikta revīzija, vai kuri veido faktu bāzi konkrētiem tematiem (līdz 2019. gada septembrim apskati tika iedalīti vairākās apakškategorijās: vispārējā stāvokļa apskatos, informatīvajos paziņojumos un ātrajos stāvokļa apskatos).

B. Padomdevēja pilnvaras

Pamatojoties uz LESD 287. panta 4. punktu, citas iestādes var aicināt Revīzijas palātu sniegt atzinumu, ja tās uzskata to par lietderīgu. Revīzijas palātas atzinums ir obligāts gadījumā, kad Padome:

- pieņem finanšu regulas, ar kurām precizē budžeta apstiprināšanas un izpildes, kā arī pārskatu iesniegšanas un revīzijas procedūru;
- nosaka metodes un procedūru, ar ko Komisijas rīcībā nodod ES pašu resursus;
- izstrādā noteikumus par finanšu kontrolieru, kredītrīkotāju un grāmatvežu atbildību vai
- pieņem krāpšanas apkarošanas pasākumus.

TICAMĪBAS DEKLARĀCIJA UN KĻŪDU ĪPATSVARŠ

Revidenti ir snieguši pozitīvu atzinumu par 2018. gada ES pārskatu ticamību, proti, tos apstiprinājuši, kā tas ir bijis ik gadu kopš 2007. gada. Ieņēmumos 2018. gadā (tāpat kā 2017. gadā) nebija būtisku kļūdu.

Arī lielākajā daļā 2018. gada izdevumu būtisku kļūdu nebija. Līdz ar to jau trešo gadu pēc kārtas Revīzijas palāta sniedza atzinumu ar piezīmēm (nevis negatīvu atzinumu) par pārskatiem pakārtoto darījumu pareizību (šī ir trešā reize, kopš Revīzijas palāta sāka sniegt gada ticamības deklarāciju 1994. gadā). Kopumā pēdējo desmit gadu laikā ir notikuši ievērojami uzlabojumi – laikā no 2006. līdz 2011. gadam Komisijai ir izdevies uzlabot finanšu pārvaldību, kļūdu īpatsvaru samazinot no 7 % 2006. gadā līdz 3,9 % 2011. gadā. Lai gan kļūdu īpatsvars 2012. gadā pieauga līdz 4,8 %, kopš tā laika šis rādītājs katru gadu ir uzlabojies (4,7 % 2013. gadā, 4,4 % 2014. gadā, 3,8 % 2015. gadā, 3,1 % 2016. gadā un sasniedza 2,4 % 2017. gadā), un 2018. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tas tikai nedaudz pieauga līdz 2,6 %.

Revīzijas palāta savā 2018. gada pārskatā norādīja, ka joprojām pastāv dažas problēmas, jo īpaši gadījumos, kad maksājumi no ES budžeta saņēmējiem tiek veikti, pamatojoties uz deklarācijām par izmaksām, kas viņiem iepriekš radušās, taču arī noteikumi par šīm deklarācijām ir sarežģīti. Tuvojoties 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmas (DFS) noslēgumam, Revīzijas palāta ir arī uzsvērusi, ka zemie struktūrfondu un investīciju fondu apgūšanas rādītāji var radīt spiedienu uz maksājumu vajadzībām jaunās DFS sākumā. Turklāt tas, ka no ES budžeta tiek atbalstītas garantijas 92,8 miljardu EUR apmērā, palielina risku. Abi jautājumi ir jārisina nākamajā DFS.

EIROPAS PARLAMENTA LOMA

Revīzijas palāta tika izveidota 1977. gadā pēc Eiropas Parlamenta iniciatīvas. Par ES iestādi tā kļuva 1993. gadā. Kopš tā laika Revīzijas palāta palīdz Parlamentam un Padomei veikt to uzdevumus budžeta kontrolē un izpildē. Gada pārskati un īpašie ziņojumi tiek ņemti par pamatu ikgadējā budžeta izpildes apstiprināšanas procedūrā, ko īsteno Parlaments.

Revīzijas palātas locekļus aicina iepazīstināt ar saviem pārskatiem un ziņojumiem komiteju (Eiropas Parlamenta Budžeta kontroles komitejas (CONT) un specializēto komiteju) sanāsmēs un atbildēt uz EP deputātu jautājumiem. Katru gadu Revīzijas palāta un Parlamenta CONT komiteja organizē vairākas sanāksmes, kurās CONT komitejas locekļi ar Revīzijas palātas locekļiem apspriež viņu politiskās prioritātes, Revīzijas palātas gada darba programmu, detalizētu sadarbības kārtību utt. Reizi gadā Revīzijas palātas priekšsēdētājs piedalās Eiropas Parlamenta Komiteju priekšsēdētāju konferences sanāsmē, lai iepazīstinātu ar Revīzijas palātas gada darba programmu un aicinātu visas komitejas iesniegt savus ierosinājumus nākamajam plānošanas periodam. Parlaments ikgadējās rezolūcijās par Revīzijas palātas budžeta izpildes apstiprināšanu sniedz arī ieteikumus par šiem jautājumiem.

Jāpiemin arī tas, ka CONT komiteja veic Revīzijas palātas locekļu amata kandidātu uzklaušānu. Turklāt Revīzijas palātas kompetence palīdz EP deputātiem izstrādāt tiesību aktu projektus finanšu jautājumos.

Michaela FRANKE / Rudolfs Verdins
05/2020

